

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๔๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้อง ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน สรุปเป็นใจความได้ว่า

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ จึงครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว พรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ ว่า พรรคชาติประชาชน โดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคได้มีมติเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ ได้รับสมาชิกพรรคเป็นจำนวน ๖,๕๗๖ คน และจัดตั้งสาขาพรรคเป็นจำนวน ๖ สาขา ได้แก่ สาขาพรรคลำดับที่ ๑ จังหวัดปทุมธานี ลำดับที่ ๒ จังหวัดระนอง ลำดับที่ ๓ และลำดับที่ ๔ จังหวัดสุโขทัย ลำดับที่ ๕ จังหวัดมหาสารคาม ลำดับที่ ๖ จังหวัดนครราชสีมา

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารแล้วพบข้อบกพร่องจึงแจ้งให้พรรคชาติประชาชนส่งเอกสารเพิ่มเติม อาทิเช่น การรับสมัครสมาชิกพรรคขอให้พรรคส่งใบสมัครของสมาชิกจำนวน ๖,๕๗๖ คน พร้อมทั้งคำชี้แจงว่าได้ดำเนินการรับสมัครให้เป็นไปตามข้อบังคับของพรรคหรือไม่ รวมทั้งขอให้ส่งสำเนาประกาศรายชื่อสมาชิกพรรค และให้ชี้แจงว่าได้ออกบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคให้กับสมาชิกพรรคตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชนหรือไม่ ส่วนการจัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขานั้น ขอให้ส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคในคราวที่มีมติอนุมัติให้รับสมาชิกในพื้นที่สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ - ๖ และในคราวที่มีมติอนุมัติให้จัดตั้งสาขาพรรคทั้ง ๖ สาขา และขอให้ส่งรายงานการประชุมสมาชิกพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคลำดับที่ ๑ - ๖

พรรคชาติประชาชนได้ส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๔ ซึ่งได้ชี้แจงเรื่องต่างๆ หลายเรื่อง สำหรับการรับสมัครพรรค ซึ่งเป็นกรณีที่เป็นปัญหานั้น ทางพรรคชาติประชาชนชี้แจงว่า พรรคไม่สามารถส่งใบสมัครได้ทั้งหมด เนื่องจากพรรคชาติประชาชนจัดตั้งโดยคณะกรรมการบริหารพรรคส่วนใหญ่ที่ลาออกจากพรรคประชาชน เมื่อพรรคชาติประชาชนได้รับแจ้งแจ้งการจัดตั้งพรรค

สมาชิกเดิมของพรรคประชาชนบางส่วนได้ออมาทันที บางส่วนรับว่าหากพรรคประชาชนถูกยุบเมื่อใดก็จะโอนมาสังกัดพรรคชาติประชาชน คณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาชนจึงได้นำเอารายชื่อสมาชิกของพรรคประชาชนจำนวน ๕ พันคนเศษ รวมเข้ากับสมาชิกที่พรรคชาติประชาชนจัดหาเพิ่มเติมอีก ๑ พันคนเศษ รวมแล้วเป็น ๖,๕๗๖ คน ส่วนการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนนั้น เมื่อกรรมการบริหารพรรคโอนมติในหลักการให้จัดตั้งสาขาพรรคได้ จึงได้จัดประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค โดยมีได้จดยางงานการประชุม

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า การรับสมาชิกพรรคชาติประชาชนจำนวน ๖,๕๗๖ คน พรรคชาติประชาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค ส่วนการจัดตั้งสาขาพรรคจำนวน ๖ สาขา เนื่องจากเอกสารทางพรรคชาติประชาชนส่งมาไม่ครบ รวมทั้งไม่มีรายงานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จึงไม่สามารถตรวจสอบว่าได้จัดตั้งสาขาพรรคให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงเห็นว่าพรรคชาติประชาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

ศาลรัฐธรรมนูญมีมติเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป พรรคชาติประชาชนได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาสรุปได้ว่า พรรคชาติประชาชนจัดตั้งขึ้นโดยกรรมการบริหารพรรคส่วนใหญ่ที่ลาออกจากพรรคประชาชน ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มาจากพรรคประชาชน แต่สมาชิกดังกล่าวเกรงจะถูกตัดสิทธิตามระเบียบสวัสดิการของสมาชิกพรรคประชาชนจึงยังไม่ลาออกเป็นทางการ แต่ก็ประสงค์จะย้ายไปอยู่กับพรรคชาติประชาชนด้วย

ข้อวินิจฉัย

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมีว่า พรรคชาติประชาชนดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า หลังจากครบกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง
รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนไม่สามารถหาสมาชิกได้ครบห้าพันคนขึ้นไป
คือมีสมาชิกเพียง ๑ พันคนเศษเท่านั้น ข้อโต้แย้งของพรรคชาติประชาชนที่ว่าพรรคชาติประชาชนเป็นพรรค
ที่แยกตัวออกมาจากพรรคประชาชน จึงมีสมาชิกจำนวนหนึ่งที่ยังเป็นสมาชิกพรรคประชาชน ซึ่งสมาชิก
เหล่านั้นจะต้องกลับมาเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนอย่างแน่นอนซึ่งจะทำให้สมาชิกพรรคชาติประชาชน
มีจำนวนห้าพันคนขึ้นไป คือ ๖,๕๗๖ คน แต่ที่ยังไม่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากสมาชิกดังกล่าวไม่ยอมเสียสิทธิ
ในการรับความช่วยเหลือสวัสดิการของพรรคประชาชนนั้น รับฟังไม่ได้ เนื่องจากเมื่อครบ ๑๘๐ วัน
นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชน
จะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคจำนวนห้าพันคนขึ้นไป พรรคชาติประชาชนไม่สามารถนับจำนวน
บุคคลที่แจ้งความประสงค์ว่าจะไปเป็นสมาชิกพรรคแต่ยังไม่ได้ไปเป็นสมาชิกพรรคว่าเป็นสมาชิกพรรคแล้วไม่ได้
จึงเห็นว่าพรรคชาติประชาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงสมควรมีคำสั่ง
ให้ยุบพรรคชาติประชาชนได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑
มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายสุจิต บุญบงการ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ